

Goda exempel: Hammarby Sjöstad

Hammarby Sjöstad började planeras redan på 90-talet och är på väg att bli ett av Stockholms största bostadsområden. Målet är att Hammarby Sjöstad ska ha hälften så stor miljöpåverkan jämfört med andra områden som byggdes vid samma tid.

Fotograf Malena Karlsson

I dag är två tredjedelar av de planerade 11 500 lägenheterna byggda och arbetsplatser, affärer och områdets infrastruktur har till stora delar färdigställt. Hammarby Sjöstad planeras för cirka 26 000 invånare och totalt 36 000 personer som kommer att bo och arbeta inom området när allt är fullt utbyggt 2017/2018.

De ambitiösa miljömålen som gjorde projektet världsunikt inkluderar ett kretsloppkoncept som fått namnet Hammarbymodellen. Kretsloppet omfattar energi, avfall, vatten och avlopp och är tänkt att fungera som en förebild för utvecklingen av motsvarande tekniska system i storstäder.

Konstruktionsmaterial är hållbara och miljövänliga, solceller har installerats på ett antal tak, liksom grästak, och den gröna omgivningen är särskilt viktig för att skapa ett trivsamt, rent och balanserat område. Det finns också två så kallade ekodukter som tar särskild hänsyn till biologisk mångfald. Kommunikation inom och till Hammarby Sjöstad präglas av kollektivtrafik, bilpooler, cykel- och gångvägar samt färjetrafik.

Vattenreningsystemet i Sjöstaden är en satsning för sig. Bland annat förser reningsverket ca 1000 lägenheter med biogas från rötning av avloppsvattnet och på så vis har elanvändningen i de aktuella fastigheterna sänkts med 20 procent. Den största delen av biogasen går dock till transporter som t.ex. SLs innerstadsbussar.

Miljömålen har emellertid reviderats två gånger sedan 2000 och i dag missar man bland annat målet om halverad vatten- och energiförbrukning. Energimålet om 55 KWh/m² reviderades till 100 KWh/m², men på sina håll driver enskilda byggbolag fortfarande de mer ambitiösa målen. I ett nyligen planerat område kring Fryshuset där 300-500 lägenheter ska byggas styr till exempel fastighetsbolaget ByggVesta fortfarande mot 55KWh-målet.

Vad kan andra byggprojekt lära sig av Hammarby Sjöstad?

— Jag skulle vilja understryka vikten av uppföljning. Det är så lätt att man försummar det vid start men det är lika viktigt att planera in uppföljning som alla andra processer och delmål.

Man skulle egentligen behöva beta av miljömål för miljömål, säger Malena Karlsson på GlashusEtt, miljöinformationscentret för Hammarby Sjöstad.

Även om de tekniska miljölösningarna har sina begränsningar fortsätter GlashusEtt att driva ett viktigt informationsarbete som syftar till att ytterligare minska de boendes och anställdas miljöpåverkan inom Hammarby Sjöstad. Bakom satsningen står ett samarbete mellan Fortum, Stockholms Stad och Stockholm Vatten.

Läs mer på www.hammarbysjostad.se